

literatūra
sākumskola

CEĻVEDIS LITERATŪRĒ SKOLOTĀJAM

IEVA SAMAUSKA

„Trakas lietas jeb ieraksti policijas dežūržurnālā”

2021

Mācību līdzeklis ir raidījuma “LITERATŪRE / SĀKUMSKOLA” papildmateriāls.

Materiāls ir veidots ar mērķi veicināt un attīstīt 1.-6. klašu skolēnu lasītprasmi, par pamatu ņemot mūsdienu latviešu autoru darbus.

Uzdevumu autori: Aelita Andrejeva un Ieva Samauska

Metodiķe: Aelita Andrejeva

Dizains: Lāsma Olte

Ilustrācijas: Mikus Čavarts, Lāsma Olte

Izstrādāja: SIA “Vides filmu studija” <https://vfs.lv/>

Apskatītā grāmata: Ieva Samauska “Trakas lietas jeb ieraksti policijas dežūržurnālā”, izdevniecība “Zvaigzne ABC”, 2019.

© Valsts izglītības satura centrs | Atbalsts izglītojamo individuālo kompetenču attīstībai, projekta numurs 8.3.2.2/16/I/001

<https://atbalstsizcilibai.lv/>

atbalsts
izcilībai

Kāpēc šis temats ir būtisks?

- Ievas Samauskas grāmata "Trakas lietas jeb ieraksti policijas dežūržurnālā" (Zvaigzne ABC, 2019) rosina bērnu uz pasauli paskatīties no iztēles un empātijas skatu punkta. Lasot šo grāmatu, bērns mācās dziļāk izziņāt apkārtējo pasauli, vidi un cilvēkus, saprast, cik tā neviendabīga, atšķirīga, mācās novērot un saskatīt tās detaļas un dažādību, kā arī pieņemt atšķirīgo, citādo un palīdzēt tam.
- Notikumi grāmatā atklāti un izspēlēti sarunu jeb dialogu veidā, un grāmata arī tiešā veidā māca pievērst, veltīt uzmanību personībai, ar ko sarunājamies.
- Grāmata palīdz saredzēt notikumus kopsakarībās, analizēt situācijas, ar kurām sastopamies un tajās iedziļināties.

Skolēnam sasniedzamais rezultāts

- Prognozē notikumus, pēc tam salīdzina savas izteiktās prognozes ar notikumiem grāmatā.
- Raksturo literārā darba varoņus.
- Vērtē varoņu rīcību, izsakot un pamatojot savu viedokli.
- Fantazē un pēc autores dotā parauga veido dialogu.
- Raksta e-pasta vēstuli literārajam varonim.

Mērķauditorija

Šo materiālu ieteicams izmantot 2.-4. klašu skolēniem (pēc skolotāja ieskatiem – arī citās klasēs) latviešu valodas un literatūras stundās, sadarbojoties ar datorikas skolotāju, taču ir iespējams ar to strādāt arī citos mācību priekšmetos, piemēram, mazākumtautību dzimtās valodas stundās, latviešu kā otrās valodas mācību stundās, sociālo zinību stundās, teātra mākslā, aktivitātēs ārpus mācību stundām u.c., veicinot skolēnu interesi par lasīšanu.

Ieteikumi materiāla izmantošanai

Grāmatzīmē tiek piedāvāts informatīvs materiāls lasītājam par autori un grāmatu. Iekļauta īsa informācija par Ievu Samausku un grāmatu „Trakas lietas jeb ieraksti policijas dežūržurnālā”.

Papildinformācija par autoru un piedāvāto daiļdarbu:

Literatura.lv par autori šeit: <https://ej.uz/t4gb>

Saldus TIKS centrs. Īsstāsts par autori šeit: <https://ej.uz/uxbw>

Zvaigzne ABC par grāmatu „Trakas lietas jeb ieraksti policijas dežūržurnālā” šeit: <https://ej.uz/u8vi>

Starptautiskie Bērnu literatūras lasījumi 2015. Dzejniece Ieva Samauska lasa savus dzejoļus bērniem šeit: <https://ej.uz/poia> vai šeit: <https://ej.uz/jisu>

Uzdevumi

Mācību materiālā tiek piedāvāti uzdevumu piemēri, kā virzīties uz sasniedzamo rezultātu – no vienkāršā uz sarežģīto.

Uzdevumus var atlasīt atbilstoši skolēnu vecumposmam un spējām. Paredzēts, ka skolēni ar šo materiālu darbojas ilgākā laikposmā (2-4 nedēļas, lai ir laiks izlasīt grāmatu).

Skolotājs var izvēlēties – atsevišķus uzdevumus projicēt uz ekrāna vai izdrukāt.

Paredzēts, ka skolēni mācās sadarbojoties, taču šos uzdevumus var veikt arī individuāli.

Sagatavošanās darbi uzdevumu veikšanai

Pirms uzdevumu veikšanas ieteicams pārrunāt, kā ikdienā bērni izdara savas izvēles, lai, lasot grāmatu, rosinātu vērtēt varoņu rīcību un lēmumus, kurus viņi pieņēmuši.

1. uzdevums Raksturojums

Veicot šo uzdevumu, skolēniem tiek piedāvāts darboties ar rakstura īpašību kartītēm, tās atlasot un grupējot pēc dažādiem nosacījumiem. Šo rakstura īpašību sarakstu var samazināt vai palielināt, ievērojot skolēnu vecumposma īpatnības un spējas.

Uzdevuma mērķis ir raksturot grāmatā attēloto inspektoru un uzrakstīt laba policista raksturojumu, pamatojot, kāpēc izvēlētas tieši šīs īpašības.

Skolēni tiek aicināti atlasīt laba drauga/draudzenes īpašības un izdomāt savus grupēšanas nosacījumus, lai rosinātu domāt, ka cilvēka rīcībā izpaužas viņa īpašību un paradumu kopums.

Papilduzdevumi par piedāvāto materiālu:

Sagrupē dotās rakstura īpašības pēc dažādiem nosacījumiem!

1. Īpašības, kuras piemīt grāmatā attēlotajai pelei, bizbizmārītei utt.
2. Pozitīvās un negatīvās rakstura īpašības.
3. Svarīgas un mazāk svarīgas rakstura īpašības, kuras nepieciešamas, lai citi tevi uzskata par labu draugu/draudzeni.

No pozitīvajām īpašībām veido rakstura īpašību skalu, kur 1 nozīmē, tavuprāt, mazāk svarīgu īpašību, bet 10 – ļoti svarīgu rakstura īpašību, lai tevi uzskata par labu draugu/draudzeni!

Pārrunājiet savu veikumu ar kādu klasesbiedru/klasesbiedreni! Seciniet, kura īpašība, jūsu prāt, ir vissvarīgākā, lai būtu labs draugs/draudzene! Kāpēc?

Vari uzrakstīt laba drauga/draudzenes raksturojumu, pamatojot, kāpēc šīs rakstura īpašības ir svarīgas!

4. Īpašības, kuras man piemīt un man nepiemīt.
5. ... (vari izdomāt savu grupēšanas veidu)

2.uzdevums Lieta X

Tiek piedāvāts veidot savas policijas lietas jeb ierakstus policijas dežūržurnālā, pirms tam vērojot paraugu un raidījuma "Literatūra/sākumskola" 4. epizodi – leva Samauska "Trakas lietas jeb ieraksti policijas dežūržurnālā"!

Skolēni tiek aicināti savu izveidoto lietu aprakstīt dialoga formā.

3.uzdevums E-pasta vēstule

Veicot šo uzdevumu, paredzēts, ka skolēni izlasījuši visu grāmatu, lai varētu izvēlēties varoni, kuram grib uzrakstīt e-pasta vēstuli.

Materiālā piedāvāti e-pasta vēstules rakstīšanas soļi.

Svarīgi pirms e-pasta vēstules rakstīšanas vienoties par kopīgiem vērtēšanas kritērijiem.

Noslēgumā šo e-pasta vēstules rakstīšanas prasmi ieteicams pārnest uz reālām ikdienas situācijām, piemēram, aicināt skolēnus uzrakstīt ieteikumus tiem, kas vēl nav lasījuši šo grāmatu, pamatojot, kāpēc to ieteiktu izlasīt.

Noslēguma aktivitātes

Skolēni tiek aicināti atgriezties pie savām sākuma prognozēm, papildinot tabulu ar informāciju, kas iegūta, lasot grāmatu.

Salīdzinot savas prognozes ar notikumiem grāmatā, skolēni tiek mudināti pastāstīt, kā atrisinātos situācijas, ja autore būtu izvēlējusies to notikumu gaitu, kuru viņi piedāvājuši.

Noslēgumā tiek piedāvāts izvērtēt savu darbu, pārrunājot ar kādu klasesbiedru to, kas izdevās, kas sagādāja grūtības, par savu radošā darba procesu.

Papildinformācija par tematu:

levas Samauskas grāmata "Trakas lietas jeb ieraksti policijas dežūržurnālā" ir uzrakstīta kā ludziņa, to var inscenēt un izspēlēt klasē, jo ludziņa uzrakstīta 12 ainās, ir mazas scenogrāfiskās prasības un pietiekami liels darbojošos personu skaits.

LA.LV Īsa pamācība skolas dramaturģijā. Austra Gaigala vērtē levas Samauskas lugu šeit: <https://ej.uz/ixgr>

Var turpināt iesāktās personāžu sarunas ar inspektoru, mainīt notikumu gaitu, papildināt aizturēto personu loku.

Klasē var izspēlēt tiesas sēdes improvizāciju, piemēram, kāds aizstāv aizturēto personu, kāds apsūdz, argumentējot savu viedokli/pozīciju.